

Indikatora datu lapa

Indikatora Nr.	B8
EP kategorija	Regulējoši pakalpojumi
EP klase	Apputeksnēšana un sēklu izplatīšanās nodrošināšana
Indikatora nosaukums	Kukaiņu-apputeksnētāju daudzveidība un sastopamība
Indicator title:	Diversity and occurrence of insects pollinators
Indikatora definīcija	Augu dzimumvairošanās procesa - apputeksnēšanas - nodrošinošo kukaiņu sugu daudzveidība un kukaiņu-apputeksnētāju populācijas lielums (indivīdu blīvums)
Mērvienības	Sugu skaits un indivīdu skaits/ha
Datu lapas autors/i:	Dmitrijs Teļnovs

Tabula 1. Izejas dati EP klasifikācijai

Ģeotelpiskā vienība / pilotteritorija	Indikatora attiecināmība konkrētajā ģeotelpiskajā vienībā (1- attiecināms; 0- neattiecināms)	Saulkrasti		Jaunķemeri	
		Apputeksnētāj kukaiņu sugu vienību skaits, gab. *	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha **	Apputeksnētāj kukaiņu sugu vienību skaits, gab. *	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab. **
(1)	(2)	(4)	(5)	(8)	(9)
Embrionālās kāpas	0	0	0	0	0
Priekškāpas	1	≤15	≤50	≤15	≤50
Smilšaina pludmale	1	≤15	≤50	≤15	≤50
Mežainas piejūras kāpas, vid.vec.un briestaudzes	1	>20-70	>50-100	>20-70	>50-100
Mežainas piejūras kāpas, pieaug. un pāraug. audzes	1	>20-70	>100-250	>20-70	>100-250
Mežainas piejūras kāpas, dab. veci meži, vid.vec.un briestaudzes	1	>20-70	>50-100	>20-70	>50-100
Mežainas piejūras kāpas, dab. veci meži, pieaug. un pāraug. audzes	1	>25-70	>100-250	>25-70	>100-250
Dabiski upju posmi	1	>25-30	>100-250	n.a.	n.a.
Ruderāli zālāji	0	0	0	n.a.	n.a.
Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	1	≤15	≤50	n.a.	n.a.
Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	1	>25-70	>100-250	n.a.	n.a.
Publiskā apbūve	1	>25-70	>100-250	>25-70	>100-250
Ēkas	0	0	0	0	0
Transporta infrastruktūra	0	0	0	0	0

Piezīmes:

* - balstoties uz literatūras datiem, Latvijas Entomoloģijas biedrības un citām publiskām datu bāzēm;

** - aprēķins balstoties uz Latvijas Entomoloģijas biedrības datu bāzēm un dažādu projektu atskaitēm;

Tabula 2. EP novērtējuma indikatoru skalas kvalifikācija

EP novērtējums	Apputeksnētāj kukaiņu sugu vienību skaits, gab. *	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha **
0 - EP netiek sniegts	0 vai indikators nav attiecināms	0 vai indikators nav attiecināms
1 - EP ļoti zema vērtība	Apputeksnētāj kukaiņu sugu skaits no 0-15	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha – 0-50
2 - EP zema vērtība	Apputeksnētāj kukaiņu sugu skaits no 16-70	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha – 51-75
3 - EP vidēja vērtība	Apputeksnētāj kukaiņu sugu skaits no 71-100	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha – 76-100
4 - EP augsta vērtība	Apputeksnētāj kukaiņu sugu skaits 101-200	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha – 101-250
5 - EP ļoti augsta vērtība	Apputeksnētāj kukaiņu sugu skaits >200	Apputeksnētāj kukaiņu indivīdu blīvums, gab./ha >250

Eksperta novērtējuma pamatojums brīvā formā:

Augu apputeksnēšana ir viens no vislabāk izpētītiem kukaiņu sniegtajiem pakalpojumiem ekosistēmās. Pēc dažādiem datiem, no 15% līdz 30% visas pārtikas, ko patērē Eiropas vai ASV iedzīvotāji, ir kukaiņu tiešās vai netiešās starpnieciskās darbības rezultāts. Šis saraksts ietver augļus, riekstus, dārzeņus, eļļas, kā arī gaļas un piena produktus, kuru ražošanā iesaistīta augu izcelsmes lopbarība (Losey & Vaughan 2006). Eiropā, līdz 84% no kultūraugu ražas tiek nodrošināta ar apputeksnētāj-kukaiņu starpniecību (Kettunen 2012).

Konkrēta ekosistēmas pakalpojuma indikatora vērtība ir atkarīga no vairāku faktoru kopas - vietējo un svešzemju augu (segsēkļu) sugu daudzveidība, indivīdu skaits un prasības pēc specifiskiem apputeksnētājiem (specializācija), apputeksnētāju dzīvotnes pieejamības un kvalitātes, vadošiem klimatiskajiem apstākļiem augu ziedēšanas periodā, antropogēnam faktoram (piemēram, pesticīdu pielietošana) (Zizka & Schneckeburger 1999).

Pakalpojuma vērtība nosakāma pēc segsēkļiem aizņemtas platības pilotteritorijās un to dominējošo sugu sastāva laikā vienībā (pēdējo nosaka dzīvotņu nepārtrauktās sukcesijas ietekme, jo augu sugu sastāvam ir tendence mainīties gan dabiskā ceļā gan antropogēna faktora ietekmē) (Spungis 2002). Apputeksnētāju daudzveidībai ir nozīme, ņemot vērā abās pilotteritorijās sastopamo segsēkļu sugu daudzveidību un katras no šīm sugām apputeksnēšanas ekoloģijas īpatnības un saites ar apputeksnētāj-kukaiņiem. Piemēram, melleņu raža pie svešapputes ir divreiz lielāka, nekā pie pašapputes (Длусский et al. 2005).

Novērtējuma matricā aizpildīta, ņemot vērā katra pilotteritorijā pieejamas dzīvotnes un to tipus attiecībā pret visām Latvijā pieejamām apputeksnētāj-kukaiņu dzīvotnēm. Svarīgi ņemt vērā, ka pie vienāda apputeksnētāju indivīdu skaita augu biomasas (t.sk. sēkļu, augļu) produktivitāte dažādās dzīvotnēs atšķirsies. Līdz ar ko pie vienāda kukaiņu indivīdu skaita EP novērtējums var atšķirties.

Ieviešot izstrādātos scenārijus situācija būtiski nemainās, tikai nosegtajās platībās nav attiecīgie EP.

Tabula 3. EP novērtējuma matrica.

S.PT – Saulkrastu pilotteritorija; J.PT - Jaunķemeru pilotteritorija

Ģeotelpiskā vienība / pilotteritorija	Izejas dati vērtējumam: 1.tabulas kolonnu vērtības				Kopējais EP novērtējums	
	sugu skaits, gab.	EP vērtējums	indivīdu blīvums, gab./ha	EP vērtējums	Saulkrasti	Jaunķemeri
Embrionālās kāpas	0	0	0	0	0	0
Priekškāpas	≤15	1	≤50	1	1	1
Smilšaina pludmale	≤15	1	≤50	1	1	1
Mežainas piejūras kāpas, vid.vec.un briestaudzes	>20-70	2	>50-75	2	2	2
Mežainas piejūras kāpas, pieaug.un pāraug.audzes	>20-70	2	>100-250	4	3	3
Mežainas piejūras kāpas, dab.veci meži, vid.vec.un briestaudzes	>20-70	2	>50-75	2	2	2
Mežainas piejūras kāpas, dab.veci meži, pieaug.un pāraug.audzes	>25-70	2	>100-250	4	3	3
Dabiski upju posmi	>25-30	2	>100-250	4	3	n.a
Ruderāli zālāji	0	0	0	0	0	n.a
Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	>0-15	1	≤50	1	1	n.a
Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	>25-70	2	>100-250	4	3	n.a
Publiskā apbūve	>25-70	2	>100-250	4	3	3
Ēkas	0	0	0	0	0	0
Transporta infrastruktūra	0	0	0	0	0	0

Datu avots	Latvijas Entomoloģijas biedrības datu bāze Latvijas Entomoloģijas biedrības projektu atskaites 1999.-2015. Spunģis V. 2015. Jūras piekrastes biotopu bezmugurkaulnieku daudzveidība un aizsardzība. Prezentācija. Teļnovs D. Nepublicēti materiāli
Izmantotā literatūra	Kettunen M., Vihervaara P., Kinnunen S., D'Amato D., Badura T., Argimon M., Ten Brink P. 2012. Socio-economic importance of ecosystem services in the Nordic Countries. Synthesis in the context of the Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB). Nordic Council of Ministers, Copenhagen: 290 pp. Losey J.E, Vaughan M. 2006. The Economic Value of Ecological Services Provided by Insects. - BioScience 56 , No 4: 311-323. Spungis V. 2002. Invertebrates of the sandy coastal habitats in Latvia. - Latvijas Entomologs 39 : 10-19. Zizka G., Schneckenburger S. (eds) 1999. Blütenökologie - faszinierendes Miteinander von Pflanzeln und Tieren. Kleine Senckenberg-Reihe 33, Palmengarten Sonderheft 31. Frankfurt a.M.: 173 pp. Длусский Г.М., Глазунова К.П., Перфильева К.С. 2005. Механизмы ограничения круга опылителей у вересковых (Ericaceae). - Журнал Общей Биологии 66 , No 3: 234-238.